

**ПРОФЕСОРОВІ МИХАЙЛУ ЯРОСЛАВОВИЧУ БАРТІШУ
– 85 РОКІВ: ЖИТТЯ, ПРИСВЯЧЕНЕ НАУЦІ
ТА УНІВЕРСИТЕТУ**

Кажуть, що є науковці, які пишуть статті, і є педагоги, які читають лекції. Проте існують особливі особистості – вчені, які формують цілі наукові школи, визначаючи інтелектуальний горизонт своєї епохи. Саме до таких постатей належить Михайло Ярославович Бартіш. 1 березня 2026 року йому виповнилося 85 років – поважний ювілей людини, чиє ім'я стало символом розвитку прикладної математики у Львові.

Це не просто історія успішної наукової кар'єри, а справжній приклад служіння університетській традиції та академічній честі. Ювілей такого масштабу дає нам можливість не лише пригадати сухі біографічні факти, а й осмислити довгу, послідовну працю наставника, який десятиліттями будував наукове середовище та підтримував молоді таланти у найскладніші часи.

Михайло Ярославович народився 1 березня 1941 року в селі Соколівка, що на Львівщині. Його дитинство випало на суворі роки війни та важку повоєнну відбудову – період, що вимагав від дитини неабиякої витримки та ранньої відпові дальності.

Попри нестачу вчителів та підручників у сільській школі, саме тоді проявилася його феноменальна схильність до точних наук. Існує дивовижний факт: провчившись у першому класі лише один день, він був одразу переведений до другого – рідкісний символ швидкості мислення та інтелектуальної зрілості. Величезну роль у його житті відіграв учитель математики Й.С. Коцюмбас, чия вимогливість і підтримка допомогли перетворити дитяче зацікавлення на усвідомлений вибір професії. Відтоді математика стала для Михайла Ярославовича не просто предметом, а способом бачити світ через логіку та структуру.

У 1957 році він стає студентом механіко-математичного факультету Львівського університету імені Івана Франка. Це були часи бурхливого розвитку обчислювальної

математики, коли чисельні методи лише починали завойовувати своє місце в науці. Університет став для нього ідеальним простором для зростання: вже в студентські роки він поринає в наукові пошуки, фокусуючись на нелінійних задачах.

Після випуску в 1962 році Михайло Ярославович Бартіш залишається на кафедрі обчислювальної математики, що остаточно визначило його подальшу долю. Наступним важливим кроком стала аспірантура в Інституті математики АН УРСР, де під керівництвом професора В.Є. Шиманського він у 1968 році захистив кандидатську дисертацію. Саме тоді кристалізувався його науковий напрям: дослідження ітераційних методів, аналіз збіжності та оцінка похибок. Багаторічна праця завершилася захистом докторської дисертації на тему “Методи типу Ньютона для розв’язування нелінійних операторних рівнянь і задач на екстремум” у 2003 році та отриманням звання професора у 2005-му.

Професор Бартіш став визнаним фахівцем у галузі чисельних методів розв’язування нелінійних рівнянь. Його пошуки завжди були спрямовані на створення максимально ефективних методів. Справжньою віхою в теорії став запропонований ним метод зі швидкістю збіжності $1 + \sqrt{2}$. Разом із учнями він досліджував цілий спектр складних алгоритмів:

- параметричні методи типу Ньютона;
- трикрокові алгоритми мінімізації;
- рекурсивні методи для нелінійних систем;
- схеми, оптимальні за обчислювальною складністю.

Стиль Михайла Ярославовича – це гармонія строгого аналізу та практичної ефективності. Проте особливе місце в його житті посідає наставництво. Під його крилом було захищено 8 кандидатських (Ю.М. Щербина, П.С. Сеньо, Л.Л. Роман, С.М. Шахно, Ю.В. Нікольський, А.І. Чипурко, Н.П. Огородник і О.В. Ковальчук) та 2 докторські дисертації (С.М. Шахно та П.С. Сеньо). Його вихованці стають професорами та лауреатами Державних премій, продовжуючи розвивати напрями оптимізації. Для професора наукова школа – це передусім культура мислення, повага до точності та відповідальність за кожен результат. Ці принципи і стали фундаментом львівської школи оптимізації.

Внесок Михайла Ярославовича в життя ЛНУ імені Івана Франка важко переоцінити. З 1975 року він очолював кафедру теорії оптимальних процесів і був одним із ініціаторів створення факультету прикладної математики. Протягом десятиліття (1986-1996) він обіймав посаду декана факультету – у ті складні часи трансформацій саме завдяки його стратегічному баченню та виваженості вдалося зберегти кадровий потенціал та адаптувати навчальні програми.

Його лекції – це завжди бездоганно вибудовані конструкції. Курси “Методи оптимізації”, “Дослідження операцій” та “Математична економіка” виховали не одне покоління фахівців. Автор понад 200 наукових праць, він створив підручники, що вражають своєю системністю та сучасним підходом. Він протягом багатьох років був членом спеціалізованих рад із захисту дисертацій, членом редколегій збірників і журналів, зокрема редколегії Вісника ЛНУ. Серія прикладна математика та інформатика, членом оргкомітету міжнародних конференцій PDMU, APAMCS.

Багаторічна науково-педагогічна діяльність Михайла Ярославовича отримала високе державне та академічне визнання. У 2015 році йому було присвоєно почесне звання Заслуженого професора Львівського національного університету імені Івана Франка. Професор Бартіш М.Я. нагороджений знаком “Відмінник освіти України”, є академіком Академії вищої школи України (з 2009 року), лауреатом нагороди

Ярослава Мудрого Академії наук вищої школи України (з 2011 року). У 2016 році йому присвоєно почесне звання “Заслуженого працівника освіти України”, він нагороджений Грамотою Верховної Ради України у 2023 році.

У лютому 2026 року Михайло Ярославович був нагороджений Відзнакою Львівського національного університету імені Івана Франка – “Медаллю Івана Франка” – як визнання його понад півстолітнього відданого служіння університету, науці та освіті.

Попри всі титули, Михайло Ярославович залишається людиною стриманою та принциповою, щирою і доброю. Його поважають за внутрішню силу, яка проявляється не в гучних деклараціях, а в глибині аргументів та бездоганній якості роботи.

85 років – це не просто дата. Це:

- десятиліття невтомної праці;
- ціла плеяда вдячних учнів;
- кафедра, що живе та розвивається;
- алгоритми, якими користуються, та підручники, які читають.

Ювілей – це нагода подякувати за строгість, послідовність та щире служіння науці.

Шановний Михайле Ярославовичу! Бажаємо Вам міцного здоров'я та внутрішнього спокою. Нехай Ваша наукова школа зростає, а Ваше ім'я і надалі залишається символом математичної глибини та академічної гідності.

Шахно С., Сеньо П., Щербина Ю., Огородник Н., Ковальчук О., Чипурко А.